

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-83-134>

УДК 657.631

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИПУЩЕННЯ БЕЗПЕРЕРВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ: СТАДІЙНА МОДЕЛЬ ТРАНСФОРМАЦІЇ

ACCOUNTING POLICY AS A TOOL FOR IMPLEMENTING THE GOING CONCERN ASSUMPTION: A STAGE-BASED TRANSFORMATION MODEL

Вовк Віктор Вікторович

здобувач освітньо-наукового ступеня PhD,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-8969-3543>

Vovk Viktor

Vadym Hetman Kyiv National Economic University

Статтю присвячено дослідженню трансформації облікової політики підприємства в умовах зростання ризику неплатоспроможності та загрози банкрутства. Обґрунтовано, що традиційне трактування облікової політики як стабільного формального регламенту не забезпечує належного інформаційного супроводу процесів антикризового управління та оцінки фінансової стійкості підприємства. На основі аналізу наукових підходів до облікової політики, принципу безперервності діяльності та діагностики банкрутства доведено необхідність її адаптації залежно від стадії фінансової кризи. Запропоновано розглядати облікову політику як динамічний інструмент формування інформаційної моделі відновлення платоспроможності або банкрутства підприємства. Сформовано стадійну модель трансформації облікової політики, в якій критерієм зміни її типу визначено результати оцінки безперервності діяльності та їх управлінських наслідків.

Ключові слова: облікова політика; безперервність діяльності; ризик неплатоспроможності; банкрутство; фінансова нестабільність; антикризове управління; фінансова звітність.

The article is devoted to the study of the transformation of an enterprise's accounting policy under conditions of increasing insolvency risk and the threat of bankruptcy. The relevance of the research is determined by the growing economic instability, which significantly increases uncertainty regarding the continuity of business operations and requires more flexible and informative accounting solutions. It is substantiated that the traditional interpretation of accounting policy as a stable and formalized set of accounting methods and procedures does not meet the needs of anti-crisis management and does not ensure an adequate reflection of financial risks in financial reporting. Based on a systematic analysis of scientific approaches to accounting policy, the going concern principle, and insolvency diagnostics, the article identifies the fragmentation of existing research, in which accounting policy, bankruptcy procedures, and financial distress assessment are usually considered separately. Particular attention is paid to the role of professional judgment, accounting estimates, impairment of assets, provisioning, materiality thresholds, and classification of assets and liabilities in conditions of financial instability. It is proved that these elements of accounting policy significantly influence the quality of financial reporting and the reliability of information used for managerial, investment, and control decisions. The study substantiates the necessity of adapting accounting policy depending on the stage of financial crisis and the level of insolvency risk. In this context, accounting policy is proposed to be considered not only as a regulatory document ensuring compliance with accounting standards, but also as a dynamic instrument for forming an information model of either solvency recovery or enterprise bankruptcy. Such an approach allows accounting policy to serve as an effective tool for supporting anti-crisis management, improving transparency of financial reporting, and ensuring timely identification of threats to business continuity. The results of the research create a theoretical basis for further development of adaptive accounting policies and their audit assessment in conditions of financial uncertainty and financial distress. The proposed approach expands the scientific understanding of the role of accounting policy in insolvency-related processes and may be used in both academic research and practical activities of enterprises operating under heightened financial risk.

Keywords: accounting policy; going concern assumption; financial distress; bankruptcy; financial instability; crisis management; financial reporting.

якого облікова політика розглядається як динамічний інструмент, що трансформується залежно від рівня ризику неплатоспроможності та забезпечує методологічну реалізацію припущення про безперервність діяльності в умовах загрози банкрутства.

Метою статті є теоретичне обґрунтування та розроблення стадійної моделі трансформації облікової політики підприємства в умовах ризику неплатоспроможності та банкрутства на основі оцінки здатності суб'єкта господарювання продовжувати діяльність на безперервній основі.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних умовах фінансової нестабільності припущення про безперервність діяльності підприємства набуває не лише облікового, а й управлінсько-методологічного значення. У класичному розумінні безперервність діяльності трактується як базова передумова складання фінансової звітності, відповідно до якої підприємство продовжуватиме свою діяльність у передбачуваному майбутньому та не має наміру або необхідності ліквідації чи суттєвого скорочення операцій. Такий підхід закріплено як у національній, так і в міжнародній системі бухгалтерського обліку.

У вітчизняному нормативному полі принцип безперервності діяльності визначено Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» (далі – НП(С)БО 1), де зазначено, що оцінка активів і зобов'язань здійснюється виходячи з припущення про продовження діяльності підприємства в майбутньому [10]. Водночас у цьому стандарті безперервність подається як умова підготовки звітності, а не як результат управлінського вибору або об'єкт окремої методологічної трансформації.

У міжнародній практиці концепція безперервності діяльності розкрита більш операційно. Відповідно до Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності» (далі – МСБО 1) управлінський персонал зобов'язаний оцінити здатність підприємства продовжувати діяльність, а фінансова звітність складається на основі припущення про безперервність лише за відсутності намірів або реальних альтернатив припиненню діяльності [11]. При цьому стандарт прямо вказує, що за наявності суттєвої невизначеності щодо безперервності діяльності така невизначеність має бути розкрита, а у випадку втрати припущення про безперервність – застосовується інша основа підго-

товки звітності. Отже, у МСФЗ безперервність діяльності виступає не статичною передумовою, а методологічним «перемикачем», який визначає подальшу логіку облікових рішень.

Наукові дослідження також підкреслюють управлінський характер оцінки безперервності діяльності. Так, Н. В. Москаль розглядає безперервність діяльності як результат комплексної оцінки фінансових, операційних та управлінських факторів, що формують здатність підприємства продовжувати діяльність у майбутньому [5]. Авторка наголошує, що саме управлінські припущення та очікування визначають зміст оцінки безперервності, тоді як облікова система лише відображає наслідки цього вибору. Я. М. Гринчишин, аналізуючи вимоги Міжнародного стандарту аудиту 570 «Безперервність діяльності» (далі – МСА 570), акцентує увагу на тому, що сумнів щодо безперервності є сигналом для поглибленого аналізу планів керівництва та їх реалістичності, а не лише формального розкриття відповідної інформації у звітності [4; 12].

Водночас у більшості наукових і нормативних джерел безперервність діяльності розглядається відокремлено від облікової політики. Зокрема, у Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV (далі – Закон № 996-XIV) облікова політика визначається як сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності [13]. У науковій літературі це поняття набуває більш широкого змісту: Т. В. Войтенко розглядає облікову політику як методологію бухгалтерського обліку, спрямовану на досягнення цілей та завдань підприємства й забезпечення якісної системи управління, В. А. Кулик – як систему способів ведення обліку, орієнтовану на інформаційне забезпечення прийняття економічних рішень, а М. С. Пушкар і М. Т. Щирба – як механізм управління обліком, що реалізується через вибір підприємством способів, правил і процедур організації та методики ведення обліку з метою отримання достовірної інформації для прийняття обґрунтованих управлінських рішень [6–8].

Разом із тим припущення про безперервність діяльності традиційно постає як передумова, що існує «над» системою обліку, і наведені підходи не пояснюють, яким чином сумніви щодо безперервності діяльності повинні трансформуватися у конкретні облікові

Постановка проблеми. В умовах посилення економічної нестабільності, зростання фінансових ризиків та невизначеності зовнішнього середовища суттєво зростає кількість підприємств, діяльність яких супроводжується ризиком втрати платоспроможності або переходу до процедур банкрутства. Воєнний стан, макроекономічні шоки, обмежений доступ до фінансових ресурсів та порушення господарських зв'язків істотно ускладнюють оцінку здатності суб'єктів господарювання продовжувати діяльність на безперервній основі та актуалізують потребу в перегляді підходів до формування управлінських рішень у кризових умовах.

За таких обставин особливого значення набуває облікова політика як система принципів, методів і процедур ведення бухгалтерського обліку, через яку реалізуються підходи до оцінки активів і зобов'язань, формування резервів, визнання доходів і витрат, а також застосування професійного судження в умовах невизначеності. Водночас у практиці бухгалтерського обліку вона переважно розглядається як стабільний формальний регламент дотримання вимог стандартів, а не як інструмент реагування на зміну фінансового стану підприємства.

Застосування незмінних облікових підходів за наявності ознак фінансової нестабільності може призводити до викривлення економічної інтерпретації фінансового стану та ускладнення прийняття рішень щодо відновлення платоспроможності або ініціювання процедур банкрутства. Причиною цього є відсутність системного підходу до розгляду облікової політики як динамічного елементу антикризового управління, здатного трансформуватися залежно від рівня ризику неплатоспроможності та стадії фінансової кризи.

Отже, виникає необхідність наукового обґрунтування трансформації облікової політики підприємства з урахуванням ризиків банкрутства та особливостей застосування професійного судження в кризових умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій літературі проблематика, пов'язана з неплатоспроможністю та банкрутством підприємств, досліджується переважно через фінансово-аналітичні моделі діагностики кризового стану. Класичні роботи Е. Альтмана [1], В. Бівера [2], Дж. Олсона [3] заклали методологічні підходи до прогнозування банкрутства на основі фінансових показників і статистичних моделей. В українських дослідженнях ці підходи адаптуються до національних умов,

при цьому бухгалтерський облік здебільшого розглядається як джерело вихідних даних для аналізу, а не як чинник, що формує параметри оцінки платоспроможності.

Окремий напрям досліджень присвячений застосуванню припущення про безперервність діяльності як ключової передумови складання фінансової звітності та об'єкта аудиторської оцінки. У працях Я. М. Гринчишина [4], Н. В. Москаль [5] та інших авторів підкреслюється необхідність ідентифікації подій і умов, що можуть поставити під сумнів здатність підприємства продовжувати діяльність, а також важливість професійного судження управлінського персоналу в умовах невизначеності. Разом із тим у межах цього напрямку безперервність діяльності переважно розглядається як категорія оцінки та розкриття, без достатньої уваги до методологічних змін у системі бухгалтерського обліку.

Дослідження облікової політики підприємства зосереджені головним чином на її нормативно-методичній сутності. У більшості наукових підходів облікова політика розглядається як інструмент забезпечення стабільності та послідовності облікових процедур: Т. В. Войтенко [6] наголошує на її ролі у забезпеченні надійності фінансової звітності, В. А. Кулик [7] – на орієнтації на достовірне відображення фактів господарської діяльності, а М. С. Пушкар і М. Т. Щирба [8] – на дотриманні загальноприйнятих принципів та специфіки діяльності підприємства. Прикладні публікації також наголошують на обґрунтованості змін облікової політики та дотриманні вимог стандартів [9]. Водночас питання її адаптації до умов фінансової нестабільності та ризику неплатоспроможності розкрито обмежено.

У сучасних міжнародних дослідженнях, присвячених обліковим оцінкам і професійному судженню, показано, що в умовах кризових явищ зростає ризик викривлення фінансових результатів через використання облікових політик та оцінок [1-3]. Проте ці роботи спрямовані переважно на виявлення викривлень, а не на формування адаптивної облікової політики як інструменту управління ризиком неплатоспроможності.

Отже, узагальнення наукових підходів свідчить, що банкрутство та неплатоспроможність аналізуються переважно з позицій фінансової діагностики, безперервність діяльності – як об'єкт оцінки та розкриття, а облікова політика – як стабільний нормативний регламент. Водночас залишається недостатньо дослідженим інтегрований підхід, у межах

рішення та зміни облікової політики. У результаті, облікова політика, орієнтована на забезпечення стабільності процедур і зіставності показників фінансової звітності, на практиці часто зберігає формальний характер і недостатньо реагує на зростання ризику неплатоспроможності підприємства.

Між тим саме через облікову політику здійснюється процедурна реалізація припущення про безперервність діяльності. Це пояснюється тим, що застосування або незастосування принципу безперервності не має самостійного облікового вираження і проявляється через конкретні методи оцінки, визнання та класифікації об'єктів бухгалтерського обліку. Так, за умов збереження припущення про безперервність діяльності активи оцінюються з урахуванням їх подальшого використання у господарському процесі, тоді як у разі втрати цього припущення пріоритет набуває оцінка з позицій їх реалізації або ліквідації. Відповідно змінюється підхід до формування резервів, визначення строків корисного використання активів, класифікації зобов'язань і розкриття інформації у фінансовій звітності.

З позиції даного дослідження безперервність діяльності доцільно розглядати як ключовий методологічний вибір, що визначає конфігурацію облікової політики підприємства та формує управлінську орієнтацію – на відновлення платоспроможності або на підготовку до процедур банкрутства. Збереження припущення про безперервність діяльності передбачає адаптацію облікової політики до умов підвищеної невизначеності, тоді як його втрата зумовлює перехід до альтернативної бази оцінки. У цьому контексті облікова політика виступає процедурним механізмом реалізації управлінських рішень, що забезпечує перегляд облікових оцінок і розкриття релевантної інформації у фінансовій звітності залежно від рівня ризику неплатоспроможності.

Таким чином, безперервність діяльності перестає бути пасивною передумовою складання фінансової звітності і трансформується в активний фактор, який визначає напрям розвитку облікової системи підприємства. Це зумовлює необхідність формування адаптивної облікової політики, зміст якої змінюється відповідно до стадії фінансової нестабільності – від посилення принципу обачності та підвищення частоти перегляду облікових оцінок до застосування альтернативної основи оцінки у разі втрати припущення про безперервність діяльності.

Запропонований підхід забезпечує узго-

дженість між реальним фінансовим станом підприємства, методологією бухгалтерського обліку та управлінськими рішеннями щодо відновлення платоспроможності або застосування процедур банкрутства. Логіку такої трансформації облікової політики залежно від результатів оцінки безперервності діяльності узагальнено у моделі, поданій на рис. 1.

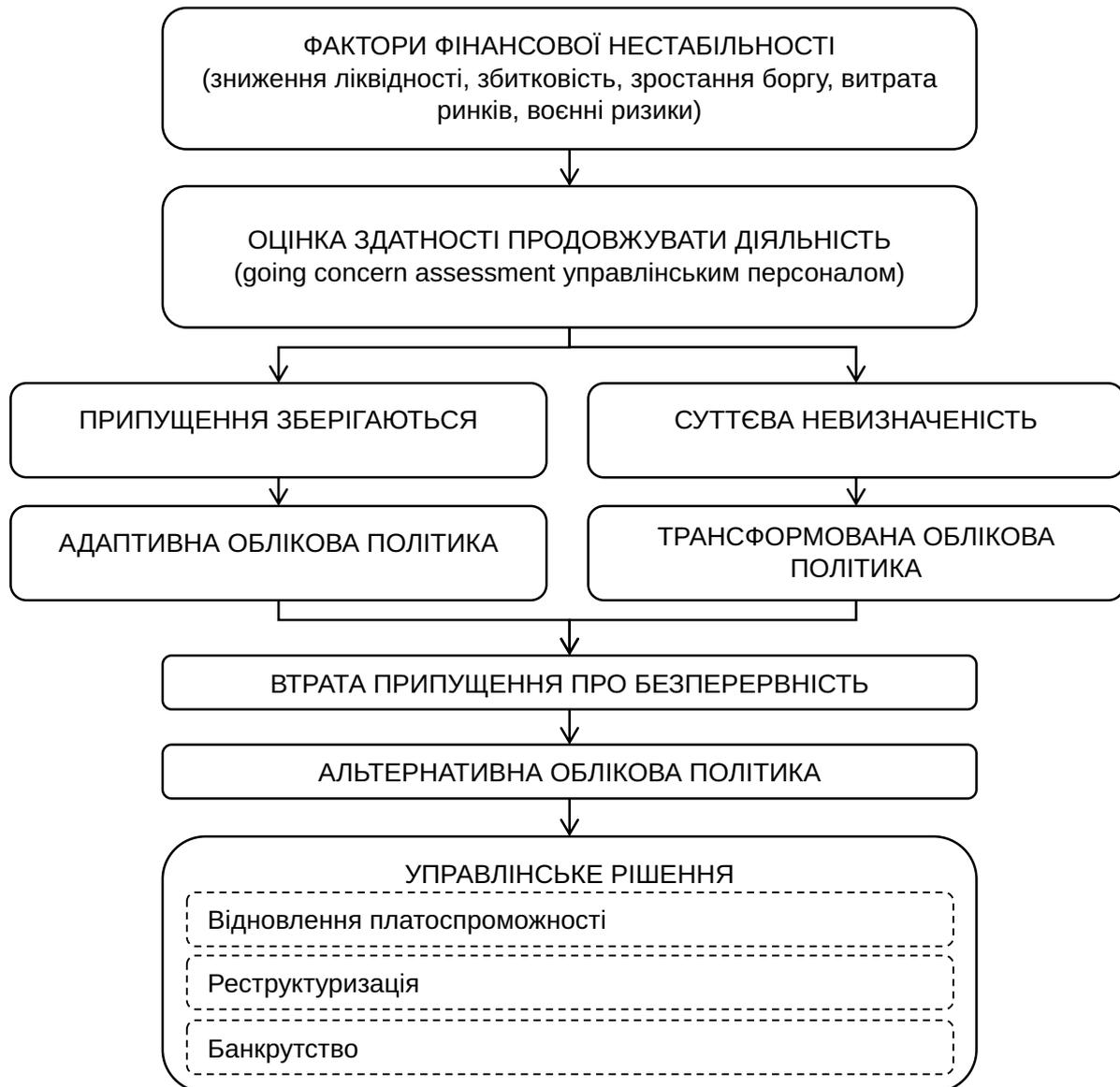
Модель відображає логіку переходу між типами облікової політики залежно від результатів оцінки безперервності діяльності та їх управлінських наслідків.

Необхідність формування стадійної облікової політики зумовлена динамічним характером фінансової нестабільності підприємства та потребою забезпечення релевантності й достовірності фінансової інформації на всіх етапах її розвитку. Традиційні підходи до формування облікової політики, орієнтовані на стабільність процедур і незмінність методів, забезпечують зіставність показників фінансової звітності, проте не відображають змін фінансового стану підприємства в умовах кризи та не дозволяють своєчасно реагувати на зростання ризику неплатоспроможності.

Стадійна облікова політика дає змогу поєднати методологію бухгалтерського обліку з управлінським оцінюванням фінансових ризиків. На етапі стабільної діяльності вона забезпечує послідовність облікових процедур; за зростання ризику неплатоспроможності – адаптує облікові оцінки, формування резервів і розкриття інформації; за наявності суттєвої невизначеності – трансформує ключові оцінки та облікові процедури для формування реалістичної інформаційної бази; у разі втрати припущення про безперервність діяльності – передбачає перехід до альтернативної, ліквідаційної основи оцінки.

У міжнародній практиці зміна облікових підходів у разі втрати припущення про безперервність діяльності розглядається через зміну основи підготовки фінансової звітності. Відповідно до МСБО 1 фінансова звітність не складається на основі припущення про безперервність діяльності, якщо управлінський персонал має намір ліквідувати підприємство або припинити діяльність чи не має реальної альтернативи таким діям [11]. Водночас стандарт не деталізує трансформацію облікової політики на проміжних етапах – між стабільною діяльністю та ліквідаційною основою оцінки, що зумовлює необхідність розроблення відповідного методологічного підходу.

Таким чином, облікова політика виступає не лише засобом формалізації облікових

Рис. 1. Модель трансформації облікової політики підприємства залежно від оцінки безперервності діяльності

Джерело: сформовано автором

процедур, а ключовим інструментом методологічної реалізації припущення про безперервність діяльності. Її трансформація в умовах зростання ризику неплатоспроможності забезпечує узгодженість між фінансовим станом підприємства, обліковими методами та управлінськими рішеннями щодо відновлення платоспроможності або застосування процедур банкрутства.

Запропонований підхід дозволяє розглядати облікову політику як динамічну систему, трансформація якої відбувається залежно від стадії фінансової нестабільності підприємства. Ключовим критерієм переходу між типами облікової політики виступає управлін-

ська оцінка здатності підприємства продовжувати діяльність на безперервній основі, яка визначає допустимість застосування традиційних облікових підходів або необхідність їх перегляду. Узагальнення взаємозв'язку між стадіями фінансової нестабільності, оцінкою безперервності діяльності та типами облікової політики подано в таблиці 1.

Запропонована модель демонструє, що трансформація облікової політики має стадійний характер і безпосередньо визначається результатами управлінської оцінки здатності підприємства продовжувати діяльність на безперервній основі. Зміна статусу припущення про безперервність діяльності зумовлює

зміну методологічної домінанти бухгалтерського обліку – від орієнтації на забезпечення зіставності показників фінансової звітності до формування інформації, спрямованої на визначення ліквідаційної вартості активів та задоволення вимог кредиторів.

Стадійний характер розвитку фінансової нестабільності підтверджується класичними моделями прогнозування банкрутства (Е. Альтман, В. Бівер, Дж. Олсон) та концепціями антикризового управління (І. О. Бланк, О. О. Терещенко) [1-3; 9; 14]. Водночас традиційні підходи не враховують необхідності трансформації облікової політики в умовах погіршення фінансового стану, внаслідок чого система бухгалтерського обліку продовжує функціонувати за методологією стабільного підприємства навіть за наявності суттєвих ознак фінансової кризи.

З позиції даного дослідження трансформацію облікової політики доцільно розглядати як процес переходу між чотирма моделями облікової політики – базовою, адаптивною, трансформованою та альтернативною, застосування яких визначається результатами оцінки безперервності діяльності.

Адаптивна облікова політика формується на стадії зростання ризику неплатоспроможності за умови збереження припущення про безперервність діяльності. Її метою є підвищення чутливості облікової системи до фінансових ризиків шляхом посилення принципу

обачності, збільшення частоти перегляду облікових оцінок, тестування активів на знецінення та розширення розкриття інформації про ризики. При цьому загальна методологія складання фінансової звітності залишається незмінною.

Трансформована облікова політика застосовується за наявності суттєвої невизначеності щодо здатності підприємства продовжувати діяльність. На цьому етапі переглядаються ключові облікові оцінки, змінюються підходи до класифікації активів і зобов'язань, формуються додаткові забезпечення та резерви, а у фінансовій звітності розкривається інформація про істотну невизначеність. Така трансформація забезпечує формування реалістичної оцінки фінансового стану та дозволяє визначити санаційну спроможність підприємства.

Альтернативна облікова політика застосовується у разі втрати припущення про безперервність діяльності та базується на ліквідаційній основі оцінки. У цьому випадку змінюється не лише методологія оцінки активів і зобов'язань, а й концептуальна мета бухгалтерського обліку – від визначення фінансових результатів до формування ліквідаційної маси та визначення черговості задоволення вимог кредиторів.

Критерієм переходу між зазначеними моделями виступає управлінська оцінка здатності підприємства продовжувати діяльність

Таблиця 1

**Стадійна трансформація облікової політики підприємства
в умовах порушення припущення про безперервність діяльності**

Стадія фінансового стану	Управлінська оцінка безперервності діяльності	Модель облікової політики	Методологічна домінанта бухгалтерського обліку
Стабільне функціонування	Припущення про безперервність діяльності застосовується без обмежень	Базова	Формування зіставної та нейтральної фінансової інформації
Поява ознак фінансової нестабільності	Припущення застосовується за наявності факторів ризику	Адаптивна	Посилення принципу обачності та аналітичності облікових оцінок
Суттєва невизначеність щодо безперервності діяльності	Наявність істотної невизначеності (material uncertainty)	Трансформована	Реалістична оцінка активів, зобов'язань і санаційної спроможності
Втрата здатності продовжувати діяльність	Припущення про безперервність діяльності не застосовується	Альтернативна (ліквідаційна)	Визначення ліквідаційної вартості та задоволення вимог кредиторів

Джерело: сформовано автором

на безперервній основі, що відповідає вимогам МСБО 1 та узгоджується з підходами МСА 570 [11; 12]. На відміну від нормативного підходу, який фіксує лише момент втрати припущення про безперервність діяльності, запропонована типологія дозволяє ідентифікувати проміжний етап – стадію суттєвої невизначеності – та сформувати облікову політику, орієнтовану на оцінку можливості відновлення платоспроможності.

Таким чином, трансформація облікової політики набуває системного характеру та стає інструментом узгодження методології бухгалтерського обліку з реальним фінансовим станом підприємства. Це дозволяє підвищити достовірність і релевантність фінансової звітності, забезпечити її придатність для прийняття антикризових управлінських рішень і сформувати інформаційну базу для вибору між відновленням платоспроможності та застосуванням процедур банкрутства.

Запропонований підхід, на відміну від існуючих, передбачає розгляд облікової політики як динамічної системи, зміст якої визначається не лише вимогами стандартів бухгалтерського обліку, а стадією розвитку фінансової нестабільності підприємства та результатами оцінки безперервності його діяльності. Це дозволяє підвищити інформаційну цінність фінансової звітності в умовах невизначеності та забезпечити її придатність для прийняття антикризових управлінських рішень.

У системі антикризового управління ключове значення має обґрунтованість управлінських рішень щодо відновлення платоспроможності, фінансової реструктуризації або ініціювання процедур банкрутства. Такі рішення базуються на об'єктивній інформації про реальний фінансовий стан підприємства, яку формує система бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Орієнтація облікової політики на стабільність процедур у кризових умовах може призводити до невідповідності між економічною сутністю активів і зобов'язань та їх обліковою оцінкою, що ускладнює проведення фінансової діагностики.

Трансформація облікової політики відповідно до стадії фінансової нестабільності забезпечує формування релевантної інформаційної бази для оцінки можливості відновлення платоспроможності або визначення ліквідаційної вартості активів. Перегляд облікових оцінок, тестування активів на знецінення, уточнення резервів і строків погашення зобов'язань дають змогу визначити

обсяг ресурсів, доступних для фінансового оздоровлення підприємства, або для формування ліквідаційної маси.

Таким чином, облікова політика виступає динамічним елементом антикризового управління, який змінюється залежно від стадії фінансової нестабільності. Адаптивна політика підвищує чутливість облікової системи до фінансових ризиків, трансформована – забезпечує оцінку санаційної спроможності за наявності суттєвої невизначеності, а альтернативна – формує інформаційну основу для проведення ліквідаційних процедур. Це підвищує достовірність фінансової звітності, забезпечує її релевантність для кредиторів, інвесторів та арбітражних керуючих і створює методологічне підґрунтя для своєчасного прийняття управлінських рішень.

Висновки. У результаті проведеного дослідження обґрунтовано теоретико-методичний підхід до трансформації облікової політики підприємства в умовах ризику неплатоспроможності та банкрутства на основі оцінки здатності суб'єкта господарювання продовжувати діяльність на безперервній основі.

Доведено, що в національній системі бухгалтерського обліку припущення про безперервність діяльності розглядається переважно як передумова складання фінансової звітності, тоді як у міжнародній практиці воно має операційний характер і безпосередньо впливає на вибір облікових підходів. Установлено, що відсутність процедурної імплементації оцінки безперервності діяльності в обліковій політиці українських підприємств знижує релевантність фінансової звітності в умовах фінансової нестабільності та ускладнює прийняття антикризових управлінських рішень.

Обґрунтовано доцільність розгляду безперервності діяльності як точки методологічного вибору, що визначає напрям трансформації облікової політики підприємства. На відміну від існуючих підходів, у яких облікова політика трактується як стабільний регламент облікових процедур, у роботі доведено її динамічний характер та залежність від стадії фінансової нестабільності.

Запропоновано стадійну модель трансформації облікової політики підприємства, ключовим критерієм переходу між етапами якої виступає управлінська оцінка здатності продовжувати діяльність на безперервній основі. Вперше систематизовано типи облікової політики залежно від рівня фінансової кризи – базову, адаптивну, трансформовану та альтернативну – та визначено їх методоло-

гічні характеристики.

Доведено, що трансформована облікова політика забезпечує формування реалістичної інформаційної бази для оцінки санаційної спроможності підприємства, а альтернативна – для визначення ліквідаційної вартості активів і задоволення вимог кредиторів у процедурах банкрутства. Це дозволяє узгодити систему бухгалтерського обліку з потребами антикризового управління та підвищити обґрунтованість управлінських рішень щодо відновлення платоспроможності або ліквідації підприємства.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості використання запропонованого підходу при формуванні наказу про ліквідацію підприємством.

облікову політику підприємства, проведенні аудиту безперервності діяльності, здійсненні фінансової діагностики та реалізації процедур банкрутства.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробленні методичного інструментарію ідентифікації тригерів переходу між типами облікової політики, емпіричній перевірці запропонованої моделі на основі фінансової звітності підприємств різних галузей та інтеграції її з методикою аудиту безперервності діяльності.

Запропонований підхід створює концептуальне підґрунтя для інтеграції бухгалтерського обліку у систему антикризового управ-

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Altman E. I. Financial Ratios, Discriminant Analysis and the Prediction of Corporate Bankruptcy. *The Journal of Finance*. 1968. Vol. 23, No. 4. P. 589–609.
2. Beaver W. H. Financial Ratios as Predictors of Failure. *Journal of Accounting Research*. 1966. Vol. 4. P. 71–111.
3. Ohlson J. A. Financial Ratios and the Probabilistic Prediction of Bankruptcy. *Journal of Accounting Research*. 1980. Vol. 18, No. 1. P. 109–131.
4. Гринчишин Я. М. Аудит принципу безперервності діяльності та його вплив на антикризовий фінансовий менеджмент підприємств. Причорноморські економічні студії. 2020. № 57. С. 127–132. URL: <https://doi.org/10.32843/bses.57-23>.
5. Москаль Н. В. Комплексний підхід до оцінки безперервності діяльності підприємства: обліково-аналітичні аспекти. *Економіка та суспільство*. 2024. № 65. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-39>.
6. Войтенко Т. В. Облікова політика – 2010: головне. *Податки та бухгалтерський облік*. 2010. № 1. С. 16–22.
7. Кулик В. А. Облікова політика підприємства: набутий досвід та перспективи розвитку : монографія / за ред. В. А. Кулик. Полтава : РВВ ПУЕТ, 2014. 373 с.
8. Пушкар М. С., Щирба М. Т. Теорія і практика формування облікової політики : монографія. Тернопіль : Карт-бланш, 2010. 260 с.
9. Бланк І. О., Ситник Г. В. Управління фінансами підприємств : підручник. Київ : КНТЕУ, 2006. 780 с.
10. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73 : станом на 23 груд. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>.
11. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 (МСБО 1). Подання фінансової звітності : Стандарт Ради з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013#Text.
12. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання вневеності та супутніх послуг : видання 2021 року, частина I / пер. з англ. Київ : Міжнар. федерація бухгалтерів, 2022. 1260 с. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/Hide/MCA_2021.pdf.
13. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
14. Терещенко О. О. Фінансова санація та банкрутство підприємств : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2004. 412 с.

REFERENCES:

1. Altman, E. I. (1968). Financial ratios, discriminant analysis and the prediction of corporate bankruptcy. *The Journal of Finance*, 23(4), 589–609.
2. Beaver, W. H. (1966). Financial ratios as predictors of failure. *Journal of Accounting Research*, 4, 71–111.
3. Ohlson, J. A. (1980). Financial ratios and the probabilistic prediction of bankruptcy. *Journal of Accounting*

Research, 18(1), 109–131.

4. Hrynchyshyn, Ya. M. (2020). Audyty pryntsyphu bezperernosti diialnosti ta yoho vplyv na antykryzovyi finansovyi menedzhment pidpriemstv [Audit of the principle of going concern and its impact on anti-crisis financial management of enterprises]. *Prychornomorski ekonomichni studii*, (57), 127–132. <https://doi.org/10.32843/bses.57-23>

5. Moskal, N. V. (2024). Kompleksnyi pidkhid do otsinky bezperernosti diialnosti pidpriemstva: oblikovo-analitychni aspekty [A comprehensive approach to assessing the continuity of the enterprise's activities: Accounting and analytical aspects]. *Ekonomika ta suspilstvo*, (65). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-39>

6. Voitenko, T. V. (2010). Oblikova polityka – 2010: holovne [Accounting policy – 2010: The main things]. *Podatky ta bukhhalterskyi oblik*, (1), 16–22.

7. Kulyk, V. A. (2014). *Oblikova polityka pidpriemstva: nabutyi dosvid ta perspektyvy rozvytku* [Accounting policy of the enterprise: Experience gained and development prospects] (V. A. Kulyk, Ed.). RVV PUET.

8. Pushkar, M. S., & Shchyrba, M. T. (2010). *Teoriia i praktyka formuvannia oblikovoi polityky* [Theory and practice of formation of accounting policy]. Kart-blansh.

9. Blank, I. O., & Sytnyk, H. V. (2006). *Upravlinnia finansamy pidpriemstv* [Financial management of enterprises]. KNTEU.

10. Ministry of Finance of Ukraine. (2013). *Pro zatverdzhennia Natsionalnoho polozhennia (standartu) bukhhalterskoho obliku 1 "Zahalni vymohy do finansovoi zvitnosti"* [On approval of the National Accounting Regulation (Standard) 1 "General requirements for financial statements"] (Order No. 73, February 7). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>

11. International Accounting Standards Board. (2012). *Mizhnarodnyi standart bukhhalterskoho obliku 1 (MSBO 1). Podannia finansovoi zvitnosti* [International Accounting Standard 1 (IAS 1). Presentation of financial statements]. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013#Text

12. International Federation of Accountants. (2022). *Mizhnarodni standarty kontroliu yakosti, audytu, ohliadu, inshoho nadannia vpevnenosti ta suputnikh posluh: vydannia 2021 roku, chastyna I* [International quality control, auditing, review, other assurance, and related services pronouncements: 2021 edition, part I]. https://mof.gov.ua/storage/files/Hide/MCA_2021.pdf

13. Law of Ukraine. (1999). *Pro bukhhalterskyi oblik ta finansovu zvitnist v Ukraini* [On accounting and financial reporting in Ukraine] (No. 996-XIV, July 16). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

14. Tereshchenko, O. O. (2004). *Finansova sanatsiia ta bankrutstvo pidpriemstv* [Financial recovery and bankruptcy of enterprises]. KNEU.

Дата надходження статті: 24.02.2026

Дата прийняття статті: 12.03.2026

Дата публікації статті: 24.03.2026